

Марина Матић Бошковић*

*Институт за криминолошка и социолошка истраживања,
Београд*

Јелена Костић**

Институт за упоредно право, Београд

СПЕЦИЈАЛИЗАЦИЈА ДРЖАВНИХ ОРГАНА У СУЗБИЈАЊУ ФИНАНСИЈСКОГ КРИМИНАЛИТЕТА И КОРУПЦИЈЕ***

Током 2016. године, измењен је и допуњен Кривични законик. Највише измена извршено је у погледу кривичних дела против привреде. С обзиром на то да се она могу сврстати у економски (финансијски) криминолитет, за њихово откривање и доказивање неопходно је поседовање и неких додатних ванкривичних знања. У откривању дела економског карактера осим органа формалне социјалне контроле учествују и неке друге институције. Тако нпр. у откривању кривичних дела на штету јавних средстава учествује и врховна ревизорска институција, а у откривању кривичног дела прање новца, надлежне банке или друштва за осигурање. Докази које ти органи прибаве у свом раду од кључног су значаја за благовремено доказивање постојања кривичног дела и изрицање адекватне санкције њиховим извршиоцима. Због тога је током 2016. године донет нови Закон о организацији

* Електронска адреса ауторке: maticmarina77@yahoo.com

** Електронска адреса ауторке: j.kostic@iup.rs

*** Текст је резултат рада на научно-истраживачком пројекту „Српско и европско право: упоређивање и усаглашавање” (број 179031), кога финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије, а спроводи Институт за упоредно право.

и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, тероризма и корупције. Тим Законом су уведени нови институти кривичног права: финансијски форензичари, службеници за везу и ударне групе. С обзиром на чињеницу да такве категорије нису препознате као субјекти кривичног поступка у постојећем Законику о кривичном поступку и да представљају новину у нашем кривичном законодавству, применом догматског и нормативно правног метода ауторке указују на потребу унапређења, законске и подзаконске регулативе у циљу омогућавања ефикасне примене тих института у пракси.

Кључне речи: финансијски форензичари, службеници за везу, ударне групе, сарадња, јавни тужиоци

1. УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Иако се традиционално кривично законодавство сматра стабилном граном права, последњих деценија може се уочити тренд све чешћих измена материјалних и процесних одредби.¹ Када су у питању државе у транзицији, а посебно државе које су у процесу приступања Европској унији, разлози за честе измене националног законодавства налазе се у испуњавању препорука тела Савета Европе, обавеза које произлазе из ратификованих међународних уговора, као и усклађивању са правним тековинама ЕУ.² Међутим, основ за прописивање неких понашања као кривичних дела нису искључиво међународне обавезе или конвенције. Она представљају негативне појаве у нашој средини и као таква су везана за лоше

1) Зоран Стојановић, „Да ли је Србији потребна реформа кривичног законодавства?”, *CRI-MEN* (IV), Правни факултет Универзитета у Београду, Институт за упоредно право у сарадњи са Криминолошком секцијом Српског удружења за кривичноправну теорију и праксу, Београд, бр. 2/2013, стр. 119–143.

2) Тако је Кривични законик Републике Србије мењан седам пута од доношења 2005. године *Службени гласник РС*, бр. 85/2005, 88/2005-испр., 107/2005-испр., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016 и 35/2019, док је Законик о кривичном поступку од доношења 2011. године измењен шест пута *Службени гласник РС*, бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013 и 55/2014.

искуство у Републици Србији.³ То такође оправдава њихово инкриминисање.

Један од разлога честих измена кривичног законодавства је и стварање нормативног оквира који ће омогућити делотворну борбу против корупције. У том циљу током 2016. године измењен је и допуњен Кривични законик Републике Србије и донет нови Закон о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, тероризма и корупције.⁴ Измена Кривичног законика, као и доношење новог Закона о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, тероризма и корупције извршене су у циљу испуњавања препорука ГРЕКО, обавеза из Акционог плана Националне стратегије за борбу против корупције (2013–2018),⁵ обавеза из Акционог плана за Поглавље 23, као и Стратегије истрага финансијског криминала за период 2015–2016.⁶

Кривичним закоником прописана су нова и измењен је законски опис појединих кривичних дела против привреде, која су у тесној вези са корупцијом.⁷ Законом о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, тероризма и корупције први пут су у кривично законодавство уведени нови институти као што су: служба финансијске форензике, службеници за везу и ударне групе.⁸

3) Драгана Коларић, *Кривичноправни инструменти државне реакције на криминалитет*, Српско удружење за кривичноправну теорију и праксу, Београд, 2014, стр. 486. Наведено према: Драгана Коларић, „Поглед на закон о изменама и допунама кривичног законика (кривична дела против привреде)”, у зборнику: *Привредна кривична дела* (приредили: Ивана Стевановић, Владимир Чоловић), Институт за криминолошка и социолошка истраживања, Институт за упоредно право, Београд, 2017, стр. 36.

4) Закон о организацији и надлежности државних органа у борби и сузбијању против организованог криминала, корупције, *Службени гласник РС*, бр. 94/2016 и 87/2018-др. закон.

5) Национална стратегија за борбу против корупције (2013–2018) *Службени гласник РС*, бр. 57/13.

6) Акциони план за поглавље 23. из 2016. године доступан је на веб-страници: http://www.bezbednost.org/upload/document/akcioni_plan_23.pdf, 14/04/2019. Стратегија истрага финансијског криминала за период 2015–2016, *Службени гласник РС*, бр. 43/2015.

7) Закон о изменама и допунама Кривичног законика, *Службени гласник РС*, бр. 94/2016.

8) Чланом 19. Закона о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала и корупције, дефинисан је законски основ за успостављање службе финансијске форензике у Тужилаштву за организовани криминал и специјалним одељењима за борбу против корупције виших јавних тужилаштава са седиштем у Београду, Нишу, Новом Саду и Краљеву. У члану 20. истог Закона дефинисана је обавеза делегирања службеника за везу, а члановима 20–22. могућност, функционисање и начин формирања ударних група.

Законом о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, тероризма и корупције створен је законски основ за формирање посебних одељења виших јавних тужилаштава и судова у Београду, Нишу, Новом Саду и Краљеву. То је представљало значајан корак ка унапређењу институционалних капацитета у борби против корупције. Међутим, упркос томе у пракси постоје извесне недоумице у погледу начина и могућности коришћења нових механизма у кривичним поступцима против извршилаца финансијских и коруптивних кривичних дела. Због тога је потребно не само континуирано преиспитивање остварених резултата, већ и ефикасности постојећих инструмената у борби против корупције и организованог криминала. Применом догматског и нормативног метода у раду се указује не само на потребу измена одредби Закона о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, тероризма и корупције и Закона о кривичном поступку, већ и на потребу доношења упутстава која ће омогућити адекватну примену института финансијске форензике, службеника за везу и ударних група и унапредити ефикасност у раду посебних одељења за борбу против корупције. С обзиром на то да је исте године када је донет Закон о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, тероризма и корупције измењен и Кривични законик (највише измена извршено је у групи кривичних дела против привреде), у раду ћемо најпре указати на најзначајније измене материјалног кривичног законодавства. Познавање елемената бића кривичних дела против привреде која углавном садрже бланкетну диспозицију, доприноси њиховом благовременом откривању, прикупљању адекватних доказа, а самим тим и ефикасном деловању нових института прописаних Законом о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, тероризма и корупције. Иако су и нека друга кривична дела финансијског карактера у надлежности посебних одељења за борбу против корупције Виших јавних тужилаштава, посебно указујемо на измене у оквиру групе кривичних дела против привреде, јер су у току 2016. године та кривична дела измењена у највећој мери, док је законски опис кривичних дела против службене дужности углавном остао неизмењен.

2. НОВА РЕШЕЊА У КРИВИЧНОМ ЗАКОНИКУ

Успешна борба против корупције захтева предузимање ширих системских и организационих мера, као и кривичноправну реакцију на коруптивна понашања која су предвиђена као кривична дела. Измене и допуне Кривичног законика из 2016. године у области кривичних дела против привреде имају за циљ обезбеђивање што ефикаснијег сузбијања корупције, а предвиђено је да се са њиховом применом почне од 1. марта 2018. године.⁹

Законодавац је усмерио измене и допуне на кривична дела против привреде како би се раздвојила корупција у јавном и приватном сектору.¹⁰ У области кривичних дела против службене дужности било је важно извршити измене како би извршилац ових кривичних дела могло бити само службено лице. У циљу раздвајања та два сектора, уведено је кривично дело примање мита у обављању привредне делатности и давање мита у обављању привредне делатности, док кривична дела примање мита и давање мита остају резервисана само за службено лице. Новелама Кривичног законика из 2016. године извршено је само раздвајање одредби којима је предвиђено давање и примање мита у обављању привредне делатности. Према ранијем решењу у Кривичном законнику, у оквиру кривичних дела примање и давање мита биле су предвиђене и кривичне санкције за иста понашања у оквиру обављања привредне делатности. Тако је у оквиру кривичног дела примање мита (члан 367), ставу 6. било прописано да извршилац дела може бити и одговорно лице у предузећу, установи или другом субјекту. На сличан начин је и у оквиру кривичног дела давање мита (члан 368), ставу 5. било прописано да дело постоји и када је мито дато, понуђено или обећано одговорном лицу у предузећу, установи или другом субјекту.¹¹ Исти принцип примењен је и увођењем проневере у

9) Одложена примена наведених одредби прописана је самосталним чланом 42[s4] Закона о изменама и допунама Кривичног законика.

10) Зоран Стојановић, *et al.*, *Приручник за сузбијање привредног криминалитета и корупције*, Мисија ОЕБС-а у Србији, Министарство правде САД, Београд, 2017.

11) Одредбе су биле садржане и у Кривичном закону Србије *Службени гласник СРС*, бр. 26/77, 28/77-испр., 43/77-испр., 20/79, 24/84, 39/86, 51/87, 6/89, 42/89 и 21/90 и *Службени гласник РС*, бр. 16/90, 26/91-одлука УСЈ бр. 197/87, 75/91-одлука УС РС бр. 58/91, 9/92, 49/92, 23/93, 47/94, 17/95, 44/98, 10/2002 и 11/2002-испр. Наведено према Драгана Коларић, „Поглед

привредном пословању, док је проневера из групе дела против службене дужности остала да се примењује само на службена лица као извршиоце.¹²

Наведено раздвајање корупције у приватном и јавном сектору имало је за последицу повећање броја кривичних дела против привреде и измену њихове систематике.¹³

Законски опис појединих кривичних дела је измењен. Тако је кривично дело злоупотребе положаја одговорног лица измењено и изричито је предвиђена његова супсидијарна примена уколико нису остварени елементи неког другог кривичног дела.¹⁴ Међутим, због таквог законског решења у пракси још увек постоје недоумице, да ли је у оптужном акту и пресуди неопходно наводити да нису остварени елементи бића других кривичних дела, као и на који начин би то требало да буде наведено. У правној доктрини су присутни ставови да је кривично дело уведено због сувише широке примене инкриминације злоупотреба службеног положаја у односу на одговорно лице као извршиоца дела. Истиче се да је таква пракса могла да има штетне последице за привредно пословање, као и да допринесе арбитрарности, правној несигурности и могућим злоупотребима у примени.¹⁵ Због тога је било јасно

на Закон о изменама и допунама кривичног законика (кривична дела против привреде)", нав. дело, стр. 41.

12) Према члану 112. Кривичног законика, тачка (3), под службеним лицем се сматра лице које у државном органу врши службене дужности, изабрано, именовано или постављено лице у државном органу, органу локалне самоуправе или лице које стално или повремено врши службене дужности или службене функције у тим органима, јавни бележник, јавни извршитељ и арбитар, као и лице у установи, предузећу или другом субјекту, којем је поверено вршење јавних овлашћења, које одлучује о правима, обавезама или интересима физичких или правних лица или о јавном интересу, службеним лицем сматра се и лице којем је фактички поверено вршење појединих службених дужности или послова и војно лице.

13) Изменама и допунама из 2016. године, уведено је седам нових кривичних дела против привреде и сада их има укупно двадесет и девет: превара у обављању привредне делатности (члан 223), проневера у обављању привредне делатности (члан 224), злоупотреба поверења у обављању привредне делатности (члан 224а), злоупотреба у поступку приватизације (члан 228а), закључење рестриктивног споразума (члан 229), примање мита у обављању привредне делатности (члан 230), давање мита у обављању привредне делатности (члан 231).

14) Кривично дело злоупотреба положаја одговорног лица је прописано чланом 234. Кривичног законика.

15) Зоран Стојановић, *Коментар Кривичног законика*, Службени гласник, Београд, 2016, стр. 729 и Јанко Лазаревић, Милан Шкулић, „Основне планиране новеле Кривичног законика Србије”, *Билтен Врховног касационог суда*, Београд, бр. 2/2015, стр. 60. Наведено према: Наташа Делић, „Злоупотреба положаја одговорног лица – судска пракса и доктринарни ставови”, у зборнику: *Привредна кривична дела* (приредили: Ивана Стевановић, Владимир Чоловић), Институт за криминолошка и социолошка истраживања, Институт за упоредно

да ће то представљати само привремено решење.¹⁶

Увођење нових кривичних дела праћено је декриминализацијом три кривична дела против привреде. Прво је злоупотреба овлашћења у привреди, а друго је издавање чека и коришћење платних картица без покрића.¹⁷ Уместо злоупотребе овлашћења у привреди, уведено је ново кривично дело злоупотреба положаја одговорног лица. Кривично дело издавање чека и коришћење платних картица без покрића је декриминализовано с обзиром на чињеницу да банке имају на располагању техничке и организационе могућности којима се може онемогућити коришћење кредитних и дебитних картица без покрића, тако да кривичноправна заштита није неопходна. Издаваоци картица поседују одговарајуће уговорне механизме за заштиту својих интереса, укључујући могућност провере кредитне способности клијената која претходи издавању кредитне картице, као и право на блокаду или одузимање картице, а што је такође дефинисано уговором. Осим тога, када је у питању безготовинско плаћање могуће је проверити лимит задужења имаоца картице.¹⁸ Треће кривично дело које је декриминализовано је обмањивање купца.¹⁹

Примена нових одредби Кривичног законика из 2016. године је одложена како би се њихова примена ускладила са почетком примене Закона о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, тероризма и корупције. Новине предвиђене наведеним Законом, требале су да олакшају и примену нових одредби материјалног кривичног законодавства. Једна од тих новина јесте и нова организација виших јавних тужилаштава и судова.

право, Београд, 2017, стр. 48. О кривичном делу злоупотреба положаја одговорног лица и у: Милан Шкулић, „Злоупотреба положаја одговорног лица, *ratio legis* и неки недостаци постојеће инкриминације”, у зборнику: *Привредна кривична дела*, (приредили: Ивана Стевановић, Владимир Чоловић), Институт за криминолошка и социолошка истраживања, Институт за уредно право, Београд, 2017. стр. 69–94.

16) Наташа Делић, Злоупотреба положаја одговорног лица – судска пракса и доктринирани ставови”, нав. дело, стр. 65.

17) Пре измена и допуна Кривичног законика из 2016. године, кривично дело злоупотреба овлашћења у привреди било је прописано чланом 238, а кривично дело неовлашћено коришћење кредитних и дебитних картица без покрића чланом 228. Кривичног законика.

18) Игор Вуковић, Мирјана Радовић, „Правно-политичко оправдање кривичног дела коришћења платних картица без покрића”, *Анали Правног факултета Универзитета у Београду*, Вол. 62, бр. 1/2014, стр. 70.

19) Кривично дело обмањивање купаца било је прописано чланом 244. Кривичног законика.

3. НОВА ОРГАНИЗАЦИОНА РЕШЕЊА

Законодавац је активности предвиђене Стратегијом истрага финансијског криминала унео у одредбе Закона о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, тероризма и корупције.²⁰

Мере и активности превиђене Стратегијом истрага финансијског криминала засноване су на међународним актима, европским стандардима и доброј пракси. Тако се у тачки 8. Препоруке 19 Комитета Министара из 2000. године, наводи да је у циљу ефикасније превенције нових форми криминалитета, специјализација и усавршавање јавних тужилаца требала да буде један од приоритета правосудног система.²¹ Специјализацију би требало схватити како у смислу организације јавних тужилаштва (код нас специјална одељења виших јавних тужилаштва за борбу против корупције и Тужилаштво за организовани криминал), тако и у смислу њиховог даљег стручног усавршавања. Осим тога, у наведеној Препоруци се истиче и потреба формирања специјалистичких и мултидисциплинарних тимова ради помоћи јавним тужиоцима у обављању њихове функције (ударне групе, сарадња са службеницима за везу, финансијски форензичари). Тачком 9. Препоруке истиче се потреба посебног приступа појединим предметима. Том приликом је неопходно водити рачуна о квалификацијама и специјализацији тужилаца у одређеним областима.

Имајући у виду феноменологију кривичних дела која се могу сматрати корупцијом, законодавац је предвидео могућност успостављања службе финансијске форензике како у Тужилаштву за организовани криминал, тако и у посебним одељењима вишег јавног тужилаштва за борбу против

20) Стратегија истрага финансијског криминала дефинише активности и мере које су усмерене на: стварање делотворних репресивних органа, унапређење сарадње надлежних органа и увођење финансијске форензике. Стварање делотворних репресивних органа остварује се унапређењем организационе структуре у јавном тужилаштву, суду и Министарству унутрашњих послова. Унапређење сарадње предвиђено је да се оствари путем службеника за везу, ударних група и унапређења међународне сарадње, док је увођење финансијске форензике предвиђено организовањем службе финансијске форензике у јавним тужилаштвима.

21) Recommendation REC(2000)19 of the Committee of Ministers to member states on the role of public prosecution in the criminal justice system, Internet, <https://www.refworld.org/docid/43f5c8694.html>.

корупције. Осим тога, Законом је успостављена и обавеза за одређене државне органе да одреде једно лице које ће бити службеник за везу надлежним јавним тужилаштвима, као и могућност успостављања ударних група. Закон је почео да се примењује од 1. марта 2018. године. Посебна одељења јавних тужилаштава и судова су већ успостављена. Међутим, служба финансијске форензике је успостављена само у два тужилаштва: Тужилаштву за организовани криминал и специјалном одељењу (у даљем тексту Посебна одељења) вишег јавног тужилаштва за борбу против корупције у Београду. Службеници за везу су такође делегирани од стране надлежних органа. Међутим, сарадња са њима не зависи од воље и труда јавног тужиоца, већ и од спремности тих органа и службеника за везу на такав вид сарадње. У пракси је нпр. присутан став врховних ревизорских институција да откривање корупције у јавном сектору није њихов главни циљ, већ да је то превенција корупције. Насупрот томе, јавност сматра да оне треба да се посвете и откривању корупције.²²

Према ФАТФ препорукама, државе треба да обезбеде да органи реда снесу одговорност за истраге прања новца и финансирања тероризма у оквиру националних политика.²³ Ти органи би требало ако не у свим, онда бар у случајевима који су повезани са тешким кривичним делима у којима је остварена велика имовинска корист да приликом истраживања прања новца, повезаних предикатних кривичних дела и финансирања тероризма воде на сопствену иницијативу и паралелну финансијску истрагу. То треба да обухвати и случајеве у којима се предикатна кривична дела која су у вези са предметом истраге ван њихових јурисдикција. Стога би требало обезбедити да надлежни органи открију имовину која јесте или која би могла да буде предмет конфискације или за коју постоји сумња да је проистекла из кривичног дела, као и да се уђе у траг таквој имовини у циљу замрзавања и заплене те имовине. Једна од препорука јесте и коришћење сталне

22) Марина Матић, „Врховне ревизорске институције и борба против корупције”, у зборнику: *Борба против корупције* (приредио: Јован Ђирић) Институт за упоредно право, Београд, 2013, стр. 126.

23) *Financial Action Task Force* стандарди у борби против прања новца и финансирања тероризма и ширења оружја за масовно уништење, FATF препоруке, фебруар 2012. Текст препорука на српском језику налази се на веб-страници: http://www.apml.gov.rs/REPOSITORY/1071_fatf-preporuke-2012.pdf.

или привремене мултидисциплинарне групе специјализоване за финансијску истрагу или истрагу чији је предмет нечија имовина. Осим тога, у зависности од околности случаја потребно је обезбедити и сарадњу са одговарајућим надлежним органима других држава. Приликом вођења истрага прања новца, предикатних кривичних дела и финансирања тероризма, надлежни органи треба да буду у стању да стекну приступ свим потребним документима и информацијама које ће се користити у тим истрагама, као и у току кривичног гоњења и предузимања других повезаних активности. То треба да подразумева и употребну принудних мера како би се добио увид у евиденцију коју поседују финансијске институције, друга физичка или правна лица и како би се узеле изјаве сведока, извршила заплена и прибавили докази.

Основан је став аутора који сматрају да се проблем корупције ефикасније решава стварањем и унапређењем метода откривања, разјашњавања и доказивања кривичних дела, него проширивањем инкриминација и прописивањем тежих казни. На тај начин се стварају и услови за примену норми материјалног кривичног права.²⁴ Том идејом се водио и законодавац приликом прописивања нових института кривичног права. Сарадња надлежних органа повећава вероватноћу доказивања кривичних дела и примену кривичне санкције.

3.1. Посебна одељења за борбу против корупције у јавним тужилаштвима

У складу са Препоруком 19 Комитета министара из 2000. године законодавац се одлучио за специјализацију јавног тужилаштва како би се омогућила ефикаснија борба против одређених облика криминала, а посебно организованог криминала и корупције. Тако је Законом о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, тероризма и корупције створен законски основ за формирање Посебних одељења у вишим јавним тужилаштвима

24) Милан Шкулић, „Организација и надлежност државних органа чија је функција сузбијање коруптивних кривичних дела”, у зборнику: *Финансијски криминалитет* (приредили: Јелена Костић, Александар Стевановић), Институт за упоредно право, Институт за криминолошка и социолошка истраживања, Београд, 2018, стр. 13.

у Београду, Новом Саду, Нишу и Краљеву, која ће поступати у предметима за подручје Апелационог суда у Београду, Новом Саду, Нишу и Крагујевцу.

Изненађује чињеница да се законодавац одлучио за решење које не пружа довољне гаранције независности носилаца јавнотужилачке функције, с обзиром на посебан задатак који им се ставља у надлежност. Напротив, решење предвиђено Законом о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, тероризма и корупције, при уређењу избора заменика у Посебна одељења виших тужилаштва за борбу против корупције одступа од редовне процедуре избора заменика јавних тужилаца већ се прописује да се заменици јавног тужиоца упућују у Посебна одељења виших тужилаштвима. Систем упућивања споран је са становишта преузимања надлежности Државног већа тужилаца, које по Уставу има изборне надлежности и врши избор заменика јавних тужилаца на трајну функцију. Осим тога, упућивање на годину дана, односно најдуже четири године на предлог јавног тужиоца посебне надлежности угрожава самосталност у раду заменика јавних тужилаца.²⁵

Чланом 15 Закона о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, тероризма и корупције предвиђено је да ће јавни тужилац који одлучује о намештењу „водити рачуна о поседовању потребних стручних знања и искустава из области борбе против привредног криминала и сузбијања кривичних дела против службене дужности и корупције”. Међутим, таквом формулацијом законодавац није предвидео као обавезујући услов поседовање специфичних знања, као ни поступак и начин утврђивања да ли кандидат поседује неопходна знања.

Решење којим се заменици јавног тужиоца упућују у Посебна одељења има импликације и на управљање људским ресурсима у јавним тужилаштвима јер места заменика који су

25) Члан 63. став 1. Закона о јавном тужилаштву и Мишљење број 9 Консултативног већа европских тужилаца из 2014. године, у тачки 53 наводи „Блискост и комплементарна природа мисија судија и тужилаца стварају сличне захтеве и гаранције у погледу њиховог статуса и услова службе, а који се односе на запошљавање, обуку, развој каријере, зараде, дисциплинску одговорност и премештај (који се мора спроводити само у складу са законом или уз њихову сагласност). Из ових разлога, потребно је осигурати одговарајуће трајање службе и механизме напредовања, дисциплинску одговорност и разрешење.”

упућени неће моћи да се попуњавају новим заменица. Број заменика који је упућен у Посебна одељења није занемарљив, укупно 75 заменика јавног тужиоца.²⁶

Законом о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, тероризма и корупције предвиђено је да руководиоца Посебног одељења поставља виши јавни тужилац.²⁷ Према Закону о јавном тужилаштву појам постављање подразумева постављање вршиоца функције.²⁸ Међутим, вршилац функције се поставља највише на годину дана, док се за руководиоца посебног одељења не одређује дужина мандата. Чињеница да за руководиоца посебног одељења може бити постављен и заменик јавног тужиоца из нижег јавног тужилаштва представља *de facto* напредовање ван редовне процедуре прописане Законом о јавном тужилаштву.

Када је у питању надлежност, посебна одељења виших тужилаштава за борбу против корупције поступају у предметима кривичних дела против службене дужности и кривичних дела против привреде.²⁹ Међутим, изненађује да су из каталога надлежности Посебних одељења изузета пореска кривична дела.³⁰

Концентрисање надлежности за поступање у коруптивним предметима има за циљ унапређење знања

26) У образложењу Закона наводи се да је у складу са „извршеном проценом људских ресурса”, у периоду 2018–2021. година планирана динамика попуњавања места заменика јавних тужилаца и то: за 2018. годину, у посебном одељењу у Београду – 25 заменика јавних тужилаца; у посебном одељењу у Новом Саду – 20 заменика јавних тужилаца; у посебном одељењу у Краљеву – 15 заменика јавних тужилаца и у одељењу у Нишу – 15 заменика јавних тужилаца, а за наредне три године, планирано је сукцесивно повећање сваке године, за одељење у Београду по 5 заменика јавних тужилаца, за одељење у Новом Саду по 3 заменика јавних тужилаца, а за одељења у Краљеву и Нишу по 2 заменика јавних тужилаца.

27) Члан 15.

28) Члан 36.

29) Посебна одељења виших тужилаштава поступају у предметима кривичних дела из члана 13. Закона кривична дела против службене дужности (члан 359. и чланови 361. до 368. Кривичног законика) и кривично дело давање и примање мита у вези са гласањем (члан 156. Кривичног законика), кривична дела против привреде (чланови 223., 223а., 224., 224а., 227., 228., 228а., 229., 230., 231., 232., 232а., 233., члана 235. став 4, чланова 236. и 245. Кривичног законика), затим кривична дела против државних органа (члан 322. ст. 3. и 4. и члан 323. ст. 2. и 4. Кривичног законика), као и дела против правосуђа (чланови 333. и 335, члан 336. ст. 1, 2. и 4. и чланови 336б, 337. и 339. Кривичног законика), ако су извршена у вези са кривичним делима из тачака 1) до 5) овог члана.

30) Начин извршења пореских кривичних дела је веома сложен и често је повезан како са корупцијом, тако и са прањем новца.

тузилаца у посебним областима.³¹ Због тога је нејасан приступ „привременог статуса” заменика јавних тужилаца који се упућују у Посебна одељења вишег тужилаштва. На тај начин се онемогућава специјализација и стицање посебних знања и вештина. Такође, привремени статус утиче и на успостављање делотворне сарадње са другим актерима система кривичног правосуђа. Осим тога, значајна је и чињеница да сталност јавнотужилачке функције представља основ самосталности у раду, а што је посебно неопходно када су у питању коруптивна кривична дела.

3.2. Улога финансијских форензичара у кривичном поступку

Некада је веома тешко чак и искусним рачуновођама и ревизорима да прикупе чињенице и доказе којима се утиче на постојање неправилности или кривичних дела у финансијско-рачуноводственом пословању. Због тога је Законом о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала и корупције успостављена служба финансијске форензике.³²

Према одредбама наведеног Закона финансијски форензичар је лице које помаже јавном тужиоцу у анализи токова новца и финансијских трансакција у циљу кривичног гоњења. Законом је том лицу одређен статус државног службеника који поседује стручна знања из области финансија, рачуноводства, ревизије, банкарског, берзанског и привредног пословања. Осим тога то лице мора и да заврши специјализовану обуку из области кривичног права, а која се спроводи у оквиру програма обуке које доноси Правосудна академија.³³

31) Марина Матић Бошковић, „Кривично дело злоупотреба у јавним набавкама – изазови у примени”, у зборнику: *Привредна кривична дела*, (приредили: Ивана Стевановић, Владимир Чоловић), Институт за криминолошка и социолошка истраживања, Институт за упоредно право, Београд, 2017, стр. 215–229.

32) О улози форензичког рачуноводства у кривичном поступку Jelena Suput, “The role of forensic accounting in the criminal proceeding”, in: *Archibald Reiss Days, Thematic Conference Proceedings of International Significance*, Vol. 1, Academy of Criminalistic and Police Studies, Belgrade, 2015, стр. 281. и Јелена Шупут, „Улога финансијске форензике у откривању прања новца”, у зборнику: *Сузбијање организованог криминала као предуслов владавине права* (приредио: Јован Ђирић), Институт за упоредно право, Hanns Seidel Stiftung, Београд, 2016, стр. 242.

33)

Прописивањем могућности успостављања финансијске форензике, законодавац је имао намеру да смањи трошкове доказног поступка и убрза ток кривичног поступка. Имајући у виду да тужиоци нису лица која поседују економска, већ пре свега правна знања, успостављање такве службе би било од велике помоћи приликом спровођења истраге, али и касније у току главног претреса.

На први поглед је сасвим јасна улога финансијског форензичара. То је лице које помаже јавном тужиоцу у анализи финансијских токова, али и прибављању доказа од значаја за кривични поступак. Међутим, нејасна је његова улога управо у каснијим фазама кривичног поступка, с обзиром на то да се њихова улога не дефинише Законом о кривичном поступку. Он свакако није вештак, али се може поставити питање његовог односа према осталим субјектима кривичног поступка, али и начина коришћења његовог извештаја у поступку. Према начину на који су дефинисани докази у Законику о кривичном поступку, чини се да се извештај службе за финансијску форензику не може сматрати доказом. Он нема снагу јавне исправе. Садржај и форма тог извештаја такође нису дефинисани ниједним прописом. Због тога се претпоставља да он може да се користи искључиво у истражном поступку од стране поступајућег јавног тужиоца. Међутим, докази који се у њему наводе могу се користити у кривичном поступку, уколико се они наводе у оптужном акту и његовој допуни. Пре свега треба имати у виду сложеност рачуноводствено финансијског пословања, али и нове видове економског криминала, који захтевају и поседовање адекватног нивоа знања из области информационих технологија. Буџетско пословање захтева поседовање посебних знања и радног искуства у области рачуноводствено-финансијског пословања. Привредно пословање такође. Прописи којима је уређено рачуноводствено-финансијско пословање привредних друштава примењују се и на јавна предузећа, без обзира на чињеницу што су основана од стране Републике, јединица територијалне аутономије или јединица локалне самоуправе. Иако спадају у привредне субјекте, финансијско рачуноводствено пословање друштава за осигурање и реосигурање, као и банкарског сектора, такође је

дефинисано посебним прописима.³⁴ Имајући у виду наведено, али и сложеност берзанског пословања, може се закључити да је посао финансијског форензичара изузетно захтеван. Та лица би требало да поседују висок ниво знања из различитих области и да дају велики допринос не само у поступку прикупљања релевантних доказа, већ и касније у току главног претреса. Међутим, чини се да с обзиром на статус државног службеника за то неће бити адекватно финансијски награђени. То ће се уједно одразити и на заинтересованост стручњака за обављање послова финансијске форензике у јавним тужилаштвима. Због тога је потребно размислити и о измени закона којима ће тим лицима бити избрисан статус државних службеника. С обзиром да се ради о лицима запосленим у јавним тужилаштвима, њихов статус и плате би такође требале да буду дефинисане Законом о јавном тужилаштву.

Кривичним закоником је дефинисана улога у поступку стручног саветника окривљеног или оштећеног као тужиоца, али не и финансијског форензичара, који је стручни асистент тужиоца. Према Законнику, стручни саветник је лице које располаже стручним знањем из области у којој је одређено вештачење.³⁵ Законом су уређена његова права и обавезе у кривичном поступку. Према тој одредби, он има право да буде обавештен о дану, часу и месту вештачења и да присуствује вештачењу којем имају право да присуствују окривљени и његов бранилац, да у току вештачења прегледа списе и предмет вештачења и да предлаже вештаку предузимање одређених радњи, да даје примедбе на налаз и мишљење вештака, да на главном претресу поставља питања вештаку и да буде испитан о предмету вештачења.³⁶ Таква права према тренутном решењу не припадају финансијском форензичару, иако је оправдано да Кривичним закоником иста права буду прописана и за њега.

Некада је потребно суочити налазе и мишљење вештака и онога што се наводи у оптужници, а што је претходно у

34) Тако је нпр. контни оквир друштва за осигурање утврђен Одлуком о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за друштва за осигурање, *Службени гласник РС*, бр. 135/2014 и 102/2015. За банке је контни оквир дефинисан Одлуком о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за банке, *Службени гласник РС*, бр. 71/2014, 135/2014, 101/2017 и 13/2019.

35) Члан 125. Законика о кривичном поступку.

36) Члан 126.

свом извештају навео финансијски форензичар. Осим тога, могућа је ситуација да је некада потребно суочити и налазе и мишљење финансијског форензичара и стручног саветника. Начин њиховог суочавања и улогу на главном претресу Законик не дефинише, па је стога могуће и произвољно тумачење, што је недопустиво у кривичном поступку и што се исто тако може одразити на неуједначеност судске праксе.

3.3. Улога службеника за везу и рад ударних група

Законом о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, тероризма и корупције први пут се успоставља обавеза делегирања службеника за везу од стране државних органа.³⁷ Иако се ради о државним органима који најчешће учествују у откривању кривичних дела из одређених, специфичних области, чини се да Законом нису обухваћени сви релевантни органи. Изостављена је Комисија за хартије од вредности, а која је надлежна да прати законитост рада на тржишту капитала.³⁸ Осим тога, изостављена је и Канцеларија за ревизију система управљања средствима Европске уније.³⁹ Међутим, без обзира на законску обавезу, адекватан избор службеника за везу, као и квалитет сарадње са надлежним тужилаштвима чини се да зависе искључиво од слободне процене институције која одређује та лица. Ипак, приликом делегирања службеника за везу надлежне институције би требало да воде рачуна о природи кривичног

37) Чланом 20. Закона о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, тероризма и корупције следећи органи имају обавезу да делегирају службенике за везу: Пореска управа—Пореска полиција, Управа царина, Народна банка Србије, Управа за спречавање прања новца, Агенција за привредне регистре, Централни регистар дело и клиринг хартија од вредности, Државна ревизорска институција, Републички геодетски завод, Агенција за борбу против корупције, Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање, Републички фонд за здравствено осигурање, Републичка дирекција за имовину Републике Србије и Управа за јавне набавке у обавези су да одреде најмање једног службеника за везу, ради остваривања сарадње и ефикаснијег достављања података којима располажу Тужилаштву за организовани криминал и посебних одељења виших јавних тужилаштава за сузбијање корупције у циљу кривичног гоњења за кривична дела прописана законом. Осим тих, лица, Законом је дефинисана и обавеза других органа да на захтев надлежног јавног тужиоца, одреде службенике за везу.

38) Члан 262, 263. и 264. Закона о тржишту капитала, *Службени гласник РС*, бр. 31/2011, 112/2015 и 108/2016.

39) Канцеларија је овлашћена за вршење ревизије коришћења средстава из претприступних фондова Европске уније.

дела у погледу којег се води истрага, као и подацима којима располажу службеници из појединих сектора. На основу постојећих законских одредби, чини се да се улога службеника за везу завршава у истражном поступку. Међутим, требало би тумачити да је његова сарадња са јавним тужиоцем и у каснијим фазама кривичног поступка. Због тога би улогу службеника за везу требало дефинисати не само Законом о организацији и надлежности државних органа у борби против корупције, организованог криминала и тероризма, већ и Законом о кривичном поступку, као и Законом о одузимању имовине проистекле из кривичног дела.⁴⁰

Међутим, с обзиром да одређени органи, као што је Државна ревизорска институција имају и запослене који немају статус државног службеника, поставља се питање оправданости одредбе којом је дефинисано да се искључиво службеници за везу који имају статус државног службеника могу привремено упутити у Тужилаштво за организовани криминал и Посебно одељење вишег јавног тужилаштва за сузбијање корупције.⁴¹ Тај статус немају нпр. државни ревизори, а некада би можда постојала потреба да се неко од њих упутити привремено у наведена тужилаштва. Исто тако, у случају да се на захтев надлежног тужилаштва захтева упућивање таквог лица у јавно тужилаштво, то не би било могуће када су у питању јавна предузећа, јер запослени у њима немају статус државних службеника. Дакле, у неким случајевима иако би постојала потреба за упућивањем таквих лица, то не би било могуће управо због искључивости законске одредбе. И у таквим ситуацијама је неопходно дефинисати смернице на основу којих се одређује у којим ситуацијама се може захтевати упућивање таквих лица у надлежна јавна тужилаштва. Уколико би се то препустило на разматрање надлежној државној

40) Чланом 16а Закона о одузимању имовине проистекле из кривичног дела, *Службени гласник РС*, бр. 32/2013 и 94/2016 предвиђена је обавеза једино за полицију да приликом подношења кривичне пријаве јавном тужиоцу достави и податке о имовини осумњиченог и трећих лица који су прикупљени у предистражном поступку. С обзиром на то да би од великог значаја за одузимање имовине од осумњичених или осуђених за кривична дела која су таксативно наведена у Закону било и достављање података о имовини од стране других државних органа и институција, требало би прописати и њихову обавезу у погледу сарадње са надлежним јавним тужилашвом.

41) Члан 20. став 3. Закона о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, тероризма и корупције.

институцији, могло би се десити да се на рад у тужилаштво не упути лице чије је присуство заиста неопходно. Законом о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, тероризма и корупције је прописано да решење о привременом премештању доноси орган из кога се запослени упућује, а да се са тим усаглашавају запослени и надлежни јавни тужилац.⁴² Због тога, се чини да ће ефикасност сарадње са тим институцијама зависити искључиво од њихове добре воље и знања и искуства надлежних јавних тужилаца. То такође оправдава став да је осим закључења меморандума о сарадњу са тим институцијама, неопходно и постојање општих смерница за поступање јавних тужилаца.

Како је 2011. године успостављена тужилачка истрага, сматрало се да ће нова решења у великој мери унапредити рад јавних тужилаца. Међутим, када су у питању ударне групе, чини се да су основани ставови аутора који истичу да је правилнији назив „тужилачки тимови”. Такви тимови нису новина, када је у питању рад јавног тужилаштва. Они се већ одавно на међународном нивоу спомињу у Закону о међународној правној помоћи.⁴³

Према Закону о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, тероризма и корупције у тужилаштву за организовани криминал и посебним одељењима виших јавних тужилаштва за сузбијање корупције могу да се формирају ударне групе, са циљем да раде на откривању и гоњењу кривичних дела која су предмет њеног рада.⁴⁴ Ударна група се образује одлуком надлежног тужиоца, а након прибављене сагласности Републичког јавног тужиоца.⁴⁵ С обзиром на одредбу Закона којом је прописано да се одлуком о образовању уређује састав ударне

42) Члан 20. став 6.

43) Зоран С. Павловић, „Институционални капацитети Србије за супротстављање организованом криминалу, тероризму и корупцији”, у зборнику: *Финансијски криминалитет*, (приредили: Јелена Костић, Александар Стевановић), Институт за упоредно право, Институт за криминолошка и социолошка истраживања, Београд, 2018, стр. 64–65. Тужилачка истрага успостављена је Законом о кривичном поступку, *Службени гласник РС*, бр. 72/2011. Могућност успостављања заједничких истражних тимова предвиђена је чланом 96. Закона о међународној правној помоћи, *Службени гласник РС*, бр. 20/2009.

44) Члан 21. став 1.

45) Члан 21. став 2. Закона о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, тероризма и корупције.

групе, начин рада, задатак, период за који се образује и друга питања од значаја за рад ударне групе, чини се да ће сва питања од значаја за њено формирање и рад зависити пре свега искључиво од процене поступајућег јавног тужиоца. Како би се једнообразно и ефикасно поступало у сличним ситуацијама било би корисно да највише јавно тужилаштво донесе обавезна општа упутства за поступање у раду јавних тужилаца.⁴⁶ У пракси је могућа ситуација да је тужиоцу уместо одређеног лица које је члан ударне групе неопходна помоћ неког другог лица из исте институције, а самим тим и потреба за заменом делегираног лица. Проблем који се може јавити јесте и одбијање поступања тих лица. Због тога се чини да би детаљније требало уредити начин сарадње надлежних органа и јавних тужилаштава. Неадекватан избор лица која учествују у раду ударне групе може се негативно одразити како на квалитет спроведене истраге, тако и на трајање кривичног поступка. То може представљати велики проблем нарочито када су у питању медијски атрактивни предмети. Често се дешава да медији немају много разумевања за одређене проблеме који се могу јавити у пракси, као што је нпр. недостатак доказа или сарадње надлежних органа, а од чега зависи доношење осуђујуће пресуде. То се негативно одржава и на поверење јавности у рад тих органа. Због тога је сарадњу са надлежним институцијама неопходно унапредити. Наведено иде у прилог предлогу да се у наредном периоду детаљније дефинише улога нових института у кривичном поступку, као и сарадња других државних органа са надлежним јавним тужилаштвима.

4. ЗАКЉУЧАК

Успостављањем тужилачке истраге Закоником о кривичном поступку 2011. године проширена су овлашћења јавног тужиоца, али и повећане обавезе. Нека кривична дела, која су уведена изменама материјалног кривичног законодавства је веома тешко открити и доказати, јер припадају групи финансијског криминалитета, за чије откривање и гоњење су

46) Према члану 25. Закона о јавном тужилаштву, *Службени гласник РС*, бр. 116/2008, 104/2009, 101/2010, 78/2011-др.закон, 101/2011, 38/2012-одлука УС, 121/2012, 101/2013, 111/2014-одлука УС, 117/2014, 106/2015 и 63/2016-одлука УС. Републички јавни тужилац издаје у писменој форми општа обавезна упутства за поступање свих јавних тужилаца ради постизања законитости, делотворности и једнообразности у поступању.

потребна интердисциплинарна знања и тесна сарадња већег броја институција (како органа кривичног гоњења, тако и других државних органа). Та дела се често откривају не од стране органа формалне социјалне контроле, већ неких других институција као што је нпр. Управа царина, Пореска управа, Државна ревизорска институција итд.

Сложеност откривања и доказивања финансијског криминалитета утицала је на законодавца да успостави нове институте, као што су службеник за везу, служба финансијске форензике и ударни тимови (ударне групе). Нови институти уведени су посебним законом и потребно је да се њихов процесни положај и улога додатно прецизирају Законом о кривичном поступку. Иако је наведеним Законом од раније прописана обавеза да надлежни органи поступе по наредби јавног тужиоца и доставе све податке од значаја за кривично гоњење и спровођење истражног поступка, изостала је адекватна сарадња. Тужилачки тимови тј. ударне групе постојали су као вид међународне правне помоћи и раније. Сада таква могућност постоји и на националном нивоу и то не само за тужилаштво за организовани криминал, већ и за посебна одељења виших јавних тужилаштва за борбу против корупције. Оно што недостаје у том погледу јесу упутства од стране Републичког јавног тужилаштва којима ће се дати неки ближи критеријуми на основу којих ће тужилац моћи да донесе одлуку о формирању тих група, а у циљу једнообразног поступања јавних тужилаштва. Осим тога, одредбама Закона о кривичном поступку требало би дефинисати у којој фази поступка се појављују службеници за везу, у којој финансијски форензичари и какав је њихов однос према осталим субјектима кривичног поступка. Нарочито је потребно дефинисати како однос стручног саветника и финансијског форензичара, тако и однос финансијског форензичара и вештака. Нови институти који су успостављени Законом о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, тероризма и корупције представљају веома корисне механизме у борби против финансијског криминала и корупције, али се чини да су ради реализације тог циља неопходне додатне смернице.

ЛИТЕРАТУРА

- Вуковић Игор, Радовић Мирјана, „Правно политичко оправдање кривичног дела коришћење платних картица без покрића”, *Анали Правног факултета Универзитета у Београду*, Вол. 62, бр. 1/2014, стр. 68–85.
- Делић Наташа, „Злоупотреба положаја одговорног лица-судска пракса и доктринарни ставови” у зборнику: *Привредна кривична дела*, (приредили: Ивана Стевановић, Владимир Чоловић), Институт за криминолошка и социолошка истраживања, Институт за упоредно право, Београд, 2017, стр. 47–68.
- Коларић Драгана, „Поглед на Закон о изменама и допунама Кривичног законика (кривична дела против привреде)”, у зборнику: *Привредна кривична дела*, (приредили: Ивана Стевановић, Владимир Чоловић), Институт за криминолошка и социолошка истраживања, Институт за упоредно право, Београд, 2017, стр. 35–46.
- Матић Марина, „Врховне ревизорске институције и борба против корупције”, у зборнику: *Борба против корупције*, (приредио: Јован Ћирић) Институт за упоредно право, Београд, 2013, стр. 125–154.
- Матић Бошковић Марина, „Кривично дело злоупотреба у јавним набавкама – изазови у примени”, у зборнику: *Привредна кривична дела* (приредили: Ивана Стевановић, Владимир Чоловић), Институт за криминолошка и социолошка истраживања, Институт за упоредно право, Београд, 2017, стр. 215–229.
- Павловић С. Зоран, „Институционални капацитети Србије за супротстављање организованом криминалу, тероризму и корупцији”, у зборнику: *Финансијски криминалитет* (приредили: Јелена Костић, Александар Стевановић), Институт за упоредно право, Институт за криминолошка и социолошка истраживања, Београд, 2018, стр. 57–68.

- Стојановић Зоран, „Да ли је Србији потребна реформа кривичног законодавства?“, *CRIMEN (IV)*, Правни факултет Универзитета у Београду, Институт за упоредно право у сарадњи са Криминолошком секцијом Српског удружења за кривичноправну теорију и праксу, Београд, бр. 2/2013, стр. 119–143.
- Стојановић Зоран, *Коментар Кривичног законика*, Службени гласник, Београд, 2016.
- Стојановић Зоран, *et al.*, *Приручник за сузбијање привредног криминалитета и корупције*, Мисија ОЕБС-а у Србији, Министарство правде САД, Београд, 2017.
- Шкулић Милан, „Злоупотреба положаја одговорног лица, *ratio legis* и неки недостаци постојеће инкриминације”, у зборнику: *Привредна кривична дела* (приредили: Ивана Стевановић, Владимир Чоловић), Институт за криминолошка и социолошка истраживања, Институт за упоредно право, Београд, 2017 стр. 69–94.
- Шкулић Милан, „Организација и надлежност државних органа чија је функција сузбијање коруптивних кривичних дела”, у зборнику: *Финансијски криминалитет* (приредили: Јелена Костић, Александар Стевановић), Институт за упоредно право, Институт за криминолошка и социолошка истраживања, Београд, 2018. стр. 11–41.
- Шупут Јелена, „Улога финансијске форензике у откривању прања новца”, у зборнику: *Сузбијање организованог криминала као предуслов владавине права* (приредио: Јован Ћирић), Институт за упоредно право, Hanns Seidel Stiftung, Београд, 2016, стр. 237–246.
- Suput Jelena, “The role of forensic accounting in the criminal proceeding”, in: *Archibald Reiss Days, Thematic Conference Proceedings of International Significance*, Vol. 1, Academy of Criminalistic and Police Studies, Belgrade, 2015, стр. 281–291.

ЗАКОНИ И ОСТАЛИ ИЗВОРИ

Акциони план за поглавље 23, Internet, http://www.bezbednost.org/upload/document/akcioni_plan_23.pdf, 14/04/2019.

Закон о изменама и допунама Кривичног законика, *Службени гласник РС*, бр. 94/2016.

Закон о јавном тужилаштву, *Службени гласник РС*, бр. 116/2008, 104/2009, 101/2010, 78/2011-др.закон, 101/2011, 38/2012-одлука УС, 121/2012, 101/2013, 111/2014-одлука УС, 117/2014, 106/2015 и 63/2016-одлука УС.

Законик о кривичном поступку, *Службени гласник РС*, бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013 и 55/2014.

Закон о међународној правној помоћи, *Службени гласник РС*, бр. 20/2009.

Закон о одузимању имовине проистекле из кривичног дела, *Службени гласник РС*, бр. 32/2013 и 94/2016.

Закон о организацији и надлежности државних органа у борби и сузбијању против организованог криминала, корупције *Службени гласник РС*, бр. 94/2016 и 87/2018-др. закон.

Закон о тржишту капитала, *Службени гласник РС*, бр. 31/2011, 112/2015 и 108/2016.

Кривични законик Републике, *Службени гласник РС*, бр. 85/2005, 88/2005-испр., 107/2005-испр., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014 и 94/2016 и 35/2019.

Кривични закон Србије, *Службени гласник СРС*, бр. 26/77, 28/77-испр., 43/77-испр., 20/79, 24/84, 39/86, 51/87, 6/89, 42/89 и 21/90 и *Службени гласник РС*, бр. 16/90, 26/91-одлука УСЈ бр. 197/87, 75/91-одлука УС РС бр. 58/91, 9/92, 49/92, 23/93, 47/94, 17/95, 44/98, 10/2002 и 11/2002-испр.

Национална стратегија за борбу против корупције (2013–2018) *Службени гласник РС*, бр. 57/13.

Одлука о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за банке, *Службени гласник РС*, бр. 71/2014, 135/2014, 101/2017 и 13/2019.

Одлука о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за друштва за осигурање, *Службени гласник РС*, бр. 135/2014 и 102/2015.

Стратегија истрага финансијског криминала за период 2015–2016, *Службени гласник РС*, бр. 43/2015.

Preporuke FATF, Internet, http://www.apml.gov.rs/REPOSITORY/1071_fatf-preporuke-2012.pdf.

Reccommendation REC(2000)19 of the Committee of Minister to member states on the role of public prosecution in the criminal justice system, <https://www.refworld.org/docid/43f5c8694.html>.

Marina Matic Boskovic, Jelena Kostic

SPECIALIZATION OF STATE AUTHORITIES IN COMBATING FINANCIAL CRIME AND CORRUPTION

Resume

In 2016, Criminal Code has been amended. Changes were made mostly in respect of the offenses against economy. Given the fact they can be classified into economic (financial) crime, for their detection and proofing is necessary to possess additional skills and knowledge. Except the authorities of formal social controls, crimes of an economic nature can be detected by some other institutions. Thus, for example, in the detection of criminal offenses against public funds can be involved the Supreme Audit Institution, or in the detection of money laundering the relevant bank or insurance company. The evidence that these bodies collected in the course of supervision and control are essential for timely detection of the crime and imposition of appropriate sanctions against the perpetrators. Therefore, in 2016 has been adopted the new Law on organization and jurisdiction of state bodies in combating organized crime, terrorism and corruption. The Law introduced new institutes of criminal law: financial forensic experts, liaison officers and the task forces. Since these new categories are not recognized as subjects of criminal procedure in the Criminal Procedure Code, using the dogmatic and normative legal methods, the authors stress in the article the need to amend legislation to ensure the effective implementation of these institutes in practice.

Keywords: financial forensic experts, liaison officers, task forces, cooperation, public prosecutors

* Овај рад је примљен 1. маја 2019. године, а прихваћен на састанку Редакције 12. септембра 2019. године.